

**УДК 330.341.  
JEL E480 O330**

**В.Ю. Шевченко**, канд. екон. наук, доц.  
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

## **ФАКТОРИ БАНКІВСЬКОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ**

*Досліджується природа економічної, фінансової та банківської нестабільності в Україні та її вплив на конкурентоспроможність підприємств. Обґрунтовано методологічний підхід до аналізу нестабільності на основі визначення шоків економічної системи та їх взаємовпливу. Виявлено зміст сучасних внутрішніх шоків – різких змін попиту та пропозиції, макроекономічних і структурних дисбалансів -, що обумовили економічну депресію. Визначено вплив зовнішніх шоків – значного скорочення зовнішньої торгівлі, падіння курсу національної валюти, фінансових та інвестиційних -, які вплинули на зовнішні дисбаланси, девальвацію, погіршення інвестиційного клімату.*

*Розкрито основні фактори сучасної нестабільності банківської системи, обумовлені внутрішніми та зовнішніми шоками. Оцінено параметри та глибину кризових процесів, потреби у збільшенні капіталізації банків України для стабілізації всієї системи. Визначено причини зменшення частки капіталі іноземних банків в Україні, суперечності руху іноземного капіталу. Розглянуто основні умови стабілізації банківської системи, посилення її впливу на економічне відновлення та конкурентоспроможність підприємств. Виявлено напрямки модернізації та реформування економіки, що матимуть позитивний вплив на конкурентоспроможність підприємств.*

**Ключові слова:** економічна та фінансова нестабільність; внутрішні та зовнішні шоки; банківська нестабільність; банки з іноземним капіталом; рух іноземного капіталу; конкурентоспроможність підприємств.

**Постановка проблеми.** У сучасних умовах Україна переживає одночасно кризові процеси в сферах безпеки, міжнародних відносин, економіки та фінансової системи. Основною причиною сукупності кризових процесів є військово-політична агресія, фактична втрата частини територій та економічного потенціалу, зовнішні шоки, скорочення обсягів експорту та імпорту. Суттєвий вплив мають також бюджетний дефіцит, нагромаджені структурні проблеми економіки та масштабна корупція. Все це знаходить вияв у депресивності економіки та фінансової системи, зниженні їх керованості та прогнозованості. Знижується кредитування економіки, є дефіцит поточного та інвестиційного фінансування підприємств.

За цих обставин посилюється економічна та банківська нестабільність, потреба у виробленні стратегії конкурентоздатності українських підприємств в екстремальних умовах.

**Аналіз останніх публікацій.** Зміст економічних суперечностей та фінансових криз, фактори та динаміка конкурентоспроможності досліджувалась у наукових працях українських вчених Л.Антонюк, В.Базилевича, З.Варналія, Д.Лукьяненка, І.Лютото, С.Науменкової, А.Поручника, О.Шниркова, Г.Филюк та інших. Фінансові та банківські кризи, тенденції міжнародної конкурентоспроможності на мікро- та макроекономічних рівнях аналізувалась у працях Р.Левіна, Ф.Моліно, М.Обстфельда, М.Портера, К.Рейнхард, К.Рогофф, Н.Рубіні та інших. Багатопланове дослідження причин та наслідків банківських криз міститься у фундаментальному дослідженні К.Рейнхард та К.Рогофф [11].

**Невирішені частини проблеми.** Нагальною в теоретичному та прикладному аспектах є потреба у системному дослідженні екстремальних умов сучасних економічних та банківських процесів в Україні, факторів та форм нестабільності, зміни стратегій конкурентоспроможності в умовах непрогнозованості.

Метою дослідження є виявлення факторів сучасної нестабільності економіки та банківського сектору, впливу зовнішніх та внутрішніх шоків на Україну, основних параметрів кризових процесів у банківській сфері, стратегії управління конкурентоспроможністю підприємств в екстремальних умовах.

Основним методом дослідження є системно-логічний аналіз структури факторів економічної, фінансової та банківської нестабільності, процесів їх хаотичної та не прогнозованої взаємодії, складних умов діяльності підприємств та підтримання їх конкурентоспроможності.

**Результати дослідження.** Нестабільність проявляється як висока волатильність і нестійкість темпів економіки, фіскального стану та ліквідності банків, періодична зміна основних параметрів міжнародних і національних ринків, суперечливість взаємодії економічних і фінансових кризових процесів, прояви зворотних і деструктивних процесів.

Дослідження нестабільності вимагає не тільки аналізу динаміки падіння в основних секторах економіки, а визначення теоретичних підходів, каузальності, ймовірності та основних наслідків економічних та фінансових коливань. Таким теоретичним підходом, на основі якого можна виявити системний характер (взаємний вплив) факторів і проявів нестабільності, наш погляд, може бути аналіз внутрішніх та зовнішніх шоків.

Сучасна взаємодія кризових процесів, економічна та фінансова нестабільність в Україні, на наш погляд, визначається хаотичним взаємовпливом внутрішніх та зовнішніх шоків. Останні можна визначити як непрогнозоване виникнення збурень, різкі зміни умов та пропорцій, що негативно впливають на економіку чи її підсистеми та не врегулюються на

## Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2015. – № 1(30)

основі дії ринкових сил. Негативні наслідки шоків проявляються як неочікувані зворотні зміни та падіння економічних показників, депресивних процесів та дисбалансів.

Тому дослідження суперечливих та хаотичних економічних процесів в Україні необхідно проводити шляхом виявлення основних шоків, визначення їх наслідків, сукупного впливу на банківську систему та нестабільність. Вплив шоків переплітається з втратами внаслідок структурних дисбалансів, масштабною корупцією та відсутністю ефективних реформ.

Специфічними сьогочасними внутрішніми шоками, що впливають на економічну депресію в Україні, можна визначити наступні:

- шоки пропозиції: скорочення ВВП внаслідок зменшення економічної території в результаті захоплення Криму та частини Донбасу, падіння промислового виробництва, роздрібною торгівлі та будівництва;

- шоки попиту: зниження споживання та реальних доходів населення в результаті інфляції, девальвації та недоотримання соціальних виплат, скорочення та зміни структури споживання товарів та послуг, зменшення виробничого споживання;

- макроекономічні шоки: зростання інфляції та безробіття, стагфляція, значне зменшення капітальних вкладень, негативне сальдо платіжного балансу;

- структурні шоки: зміна структури виробництва під впливом шоків пропозиції та попиту, що впливає на його обсяги, темпи та результати, разом веде до зтяжної економічної депресії;

- внутрішні фінансові шоки: значний та нестійкий фіскальний дисбаланс, екстремальні непередбачувані витрати бюджету на ведення військових дій та облаштування внутрішньо переміщених осіб, вичерпання внутрішніх джерел збалансування бюджету, скорочення можливостей внутрішнього та зовнішнього фінансування підприємств.

Внутрішні шоки взаємодіють із зовнішніми, що веде до їх взаємного впливу та посилення. Основними сучасними зовнішніми шоками української економіки, на наш погляд, є наступні:

- зовнішньоторговельні шоки: значне скорочення експорту у 2014 році на 14,4 % за рахунок основних статей – металу, хімічної продукції та машинобудування – в результаті одночасного падіння попиту і цін на світових ринках, зниження цін на експорт аграрної продукції, скорочення імпорту у 2014 році на 27,4 %, що обумовило зниження доходів від імпортних мит та податків;

- валютні шоки: значна та хаотична девальвація гривні продовжується більше року, є наслідком штучного фіксованого курсу в минулому, нагромаджених ринкових дисбалансів та непродуманої лібералізації курсоутворення. Девальвація гривні до долару США протягом 2014 року склала 94,25% ( курс упав з 8,27 до 16,07 грн/дол. США), а протягом січня-лютого 2015 року склала 73% ( курс упав з

16,07 до 27,8 грн/дол. США). Останнього тижня лютого 2015 року в результаті спекулятивних атак виникла валютна паніка, хаотичні стрибки курсу та споживчий ажіотаж.

Зміни валютного курсу мають суперечливий вплив на економіку та фінансову систему. Негативними наслідками є подорожчання імпорту, зростання імпортно-обумовленої інфляції, збільшення попиту на іноземну валюту, скорочення офіційних валютних резервів нижче мінімального обсягу за критеріями МВФ, відтік валютних депозитів. Водночас у результаті девальвації зростає конкурентоспроможність українського експорту, відносно збільшенні гривневих доходів та податків від експорту частково компенсує падіння ВВП та втрати бюджету, збільшення гривневого еквіваленту валютних активів банків частково компенсує негативний ефект відтоку депозитів

Нестабільність та непрогнозованість змін валютного курсу дезорганізує ціноутворення на ринку, є суттєвим галопуючої інфляції та ринкових спекуляцій;

- зовнішні фінансові шоки: зростання зовнішнього боргу та обмеження можливостей його обслуговування, додаткові витрати на погашенні зовнішнього боргу в силу відстрочки отримання кредитів МВФ, обмеження зовнішніх залучень для корпоративного та банківського секторів;

- зовнішні інвестиційні шоки: різке скорочення притоку та відтік іноземного капіталу, погіршення інвестиційного клімату в країні в результаті військового конфлікту, економічної та фінансової кризи веде до негативного балансу руху іноземних інвестицій, що обмежує перспективи економічного відновлення. Погіршення кредитних рейтингів країни та інвестиційного клімату впливає на скорочення обсягів іноземних інвестицій, виведення зарубіжного фінансування з ринку України, дивестиції закордонного капіталу. Падіння рейтингів та підвищення витрат на обслуговування зовнішніх запозичень веде до їх зниження, обмеження джерел капіталізації та ліквідності банків.

Шоки сукупно впливають на стан банківської системи України та її міжнародні зв'язки, обмежують роль банків в стабілізації та відновлення економіки. Основні прояви нестабільності банківської системи України обумовлені внутрішніми та зовнішніми шоками.

1. Неefективна економічна політика, непослідовність реформ та військова агресія розхитали економіку та фінансову сферу, обумовили поглиблення внутрішніх та зовнішніх дисбалансів, що привело в тому числі до кризових процесів у банківській системі.

2. Після кредитного буму 2005-2008 років, що фінансувався переважно за рахунок залучення іноземного боргового капіталу у банківську систему, у 2013-2015 роках Україна вступила у період негативного балансу руху зовнішнього фінансування банків. Це разом із зростанням витрат на обслуговування боргу стало фактором дефіциту капіталу у банках.

### **Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2015. – № 1(30)**

3. Економічна депресія, інфляція та девальвація вплинули на падіння довіри населення до банків та як результат – відтоку депозитів, що обумовило проблеми ліквідності багатьох банків. Так, протягом 2014 року депозити в національній валюті скоротилися на 23%, в іноземній валюті – на 40,3 % [1].

4. Зростання частки неякісних банківських активів, перш за все проблемних та прострочених кредитів, рівень яких в кінці 2014 року досягнув 28% всіх активів, а в окремих банках доходить до 40% [1]. Неякісні активи складають перш за все проблемні кредити в іноземній валюті, які позичальники не в стані обслуговувати в результаті девальвації.

5. Скорочення активних операцій банків, зниження кредитування підприємств в умовах економічної депресії, значної інфляції та девальвації. Кредити юридичним особам у 2014 році зменшилися в гривні на 7,7 % та в іноземних валютах на 21,5 % [1]. Умови кредитування стали менш доступними для підприємств, скоротилось фінансування сучасних технологій.

6. В банківській сфері відбувалась наростання системних проблем – падіння ліквідності, недостатність капіталу, проблемні кредити, відтік депозитів. Спроби їх вирішення шляхом надання рефінансування проблемним банкам за відсутності ефективного пруденційного нагляду не приносили позитивних результатів. В результаті в кінці 2014 року банківська система України де-факто перебувала у кризовому стані. Основним шляхом відновлення стабільності повинно бути збільшення капіталу. Але уряд не пішов на так звану "солідарну рекапіталізацію" шляхом одночасного вливання капіталу державою та акціонерами банків, тому перспективи поки що нечіткі.

**Таблиця 1**

#### **Зміни основних показників банків України у 2014 році**

|   | 2014 до 2013 |
|---|--------------|
| Депозити в нац. валюті, %                       | - 13,7       |
| - в т.ч. фізичних осіб, %                       | - 23,0       |
| Депозити в іноземних валютах, %                 | 37,2         |
| - в т.ч. фізичних осіб, %                       | - 40,3       |
| Кредити юридичним особам в гривні, %            | - 7,7        |
| Кредити юридичним особам в іноземних валютах, % | - 21,5       |
| Активи банків, %                                | - 16         |
| Збитки банків, млрд. грн.                       | - 53         |

Джерело: складено та розраховано автором за даними [ 2, с.16, 3]

Основними індикаторами нестабільності банків є стрибкоподібний вплив депозитів, скорочення активів та падіння кредитування економіки. Наведені дані свідчать, що масштабне скорочення депозитів, в першу чергу в іноземних валютах, стало основним фактором втрати капіталу банків та відповідно

необхідності у рекапіталізації. Різне зростання збитків банківської системи відбулося перш за все за рахунок проблемних активів та обумовленого цим збільшення резервів банків. Активізувався процес банкрутств, біля 40 банків за останній рік були визнані неплатоспроможними або ліквідовані, загальні збитки від цього можуть бути оцінені приблизно у 200 млрд. грн.

Якщо за даними стрес-тесту українських банків, проведеного міжнародними аудиторськими компаніями в середині 2014 року, загальна потреба в капіталізації визначалась у 66 млрд. грн., то на початок 2015 року обсяг додаткового капіталу можна оцінити у 140-180 млрд. грн.

Відбувається скорочення частки банків з іноземним капіталом, що обумовлено як змінами стратегій європейських банків щодо оптимізації міжнародної діяльності, так і зростання ризиків українського ринку.

**Таблиця 2**

**Частка капіталу банків з іноземними акціонерами у банківській системі України**

|  | 01.01.2013 | 01.01.2014 | 01.01.2015 |
|--|------------|------------|------------|
| Частка капіталу банків з іноземними акціонерами. % | 39,5       | 34,0       | 32,5       |

Джерело: складено та розраховано автором за даними [ 2, с. 36]

Таким чином, за останні три роки частка банків з іноземним капіталом знизилась на 7%. Це впливає на капіталізацію всієї системи, оскільки іноземні банки використовують централізовану систему фінансування та отримують необхідні фінансові ресурси від штаб-квартир.

Українські банки можуть розраховувати лише на своїх акціонерів та рефінансування НБУ як джерела рекапіталізації. Національний фінансовий ринок не має необхідних ресурсів, залучення із зовнішніх джерел недоступні в силу високих ризиків країни. Отримання банками значного фінансування в попередні роки призвело до нагромадження заборгованості та негативного балансу – перевищення виплат по кредитах та облігаціям над новими надходженнями.

**Таблиця 3**

**Баланс руху іноземного боргового капіталу до банків України**

|   | 2012  | 2013  | 2014   |
|---|-------|-------|--------|
| Баланс руху іноземного боргового капіталу до банків | - 346 | - 301 | - 2935 |

Джерело: складено та розраховано автором за даними [ 3]

Скорочення депозитів, інфляція та девальвація, погіршення економічної ситуації обумовили обмеження та падіння обсягів кредитування підприємств. Девальвація гривні не привела до використання цінової конкурентоспроможності підприємств, оскільки багато виробники страхувати валютні ризики та піднімали

## Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2015. – № 1(30)

оптові ціни, особливо ті які використовували імпортовану сировину та устаткування. Тенденція скорочення депозитів буде продовжуватися, оскільки значна частина населення вичерпала ресурси для поточного споживання.

Основні шляхи стабілізації ситуації в банківській системі, на наш погляд, такі:

- проведення прямої капіталізації банків на солідарній основі, коли додатковий капітал вкладається державою та акціонерами, надання НБУ банкам середньострокового рефінансування (субординованих кредитів) у гривні;

- поетапне скасування обмежень на зняття депозитів з метою заспокоєння вкладників та підвищення довіри до банків;

- збільшення максимального розміру депозиту, що підлягає гарантованому поверненню за рахунок Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, з 200 тис до 300-400 тис гривень;

- замороження оподаткування доходів від депозитів до кінця 2015 року;

- запровадження заходів щодо стимулювання заощаджень населення та їх інвестування у банки;

- розробка та запровадження гармонізованих з міжнародними стандартами форматів деривативів для управління валютними ризиками;

- концентрація проблемних активів різних банків в одній фінансовій інституції і таким чином оздоровлення балансів банків.

**Висновки.** Стрибокподібність, нестійкість та неупорядкованість економічних та фінансових процесів звужують горизонт прогнозування та планування корпоративної діяльності, що збільшує ризики банківського фінансування та обмежує його залучення.

Підтримання та посилення конкурентоспроможності українських підприємств потребує цільового банківського кредитування, проведення політики компенсації високих процентних ставок (пільгового рефінансування) в пріоритетних сферах (експорт, імпортозаміщення, енергозбереження, аграрний сектор), хеджування валютних ризиків,

Значна девальвація гривні не впливає автоматично на конкурентоспроможність підприємств. В умовах економічної та банківської нестабільності необхідний комплексний підхід до посилення конкурентних позицій підприємств включаючи:

- 1) здійснення політики імпортозаміщення, зниження частки імпортованих товарів, сировини та матеріалів, особливо енергоресурсів, підвищення частки харчових та споживчих товарів власного виробництва;

- 2) раціоналізація моделі споживання, скорочення ексклюзивного споживання, зростання виробництва та доступності недорогих товарів власного виробництва;

3) стимулювання та фінансування модернізації виробництва для збільшення експорту товарів високого ступеню переробки з вітчизняної сировини, запровадження системи державної підтримки експорту;

4) стимулювання енергозбереження для скорочення витрат та застосування альтернативних джерел;

5) раціоналізація інвестування з концентрацією на малих і середніх підприємствах, що виробляють високотехнологічну продукцію та товари з високою доданою вартістю;

6) розвиток сектору послуг – медицина, туризм, відпочинок та інші;

7) прискорений розвиток виробництва інформаційних технологій та їх експорту.

Вказані та інші заходи потребують не тільки банківського кредитування, а й венчурного фінансування в проекти з високою ступенем ризику та потенційно високою прибутковістю. Це потребує розробки моделі модернізаційного та інноваційного фінансування, адаптованої до сучасних умов.

Стабілізація економіки та банківської системи потребує досягнення макроекономічної та фіскальної збалансованості, відновлення інвестиційного клімату, проведення структурних реформ, поліпшення умов ведення бізнесу. фінансового забезпечення конкурентоспроможності підприємств та зростання продуктивності праці.

### **Література**

1. Філюк Г. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації [Текст]: [монографія] / Г. Філюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009 – 404 с.

2. Банківська система 2015: виклики та перспективи. – Національний банк України, 2015 р., 48 с.

3. Основні показники діяльності банків України. – Національний банк України, лютий 2015 р. [Електронний ресурс] // Національний банк України: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=66374> – Назва з екрана.

4. Платіжний баланс України. 2015 рік. [Електронний ресурс] // Національний банк України: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=63668> – Назва з екрана.

5. Borio C. The financial turmoil of 2007-?: a preliminary assessment and some policy considerations [текст]: / С. Borio. – BIS Working Papers, No 251 – Basel, Bank for International Settlements, 2008, 54 p.

6. Calvo G. Financial Crises and Liquidity Shocks; a Bank-run Perspective. – NBER Working paper 15425, 2009.

7. Galesi A. Lombardi M. External shocks and international inflation linkages. A global VAR analysis. European Central Bank [текст]: / A. Galesi, M. Lombardi. – Working paper series. No. 1062. – Frankfurt, European Central Bank, 2009, 61 p.

8. IMF Global Financial Stability Report. (2011) – Washington, International Monetary Fund <http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfsr/2014/02/index.htm> \

9. Laeven L., Valencia E. Systemic banking Crisis: A New Database [текст]: / L. Laeven, E. Valencia. – IMF Working Papers WP/08/224 – Washington, International Monetary Fund, 2008, 61 p.



## **Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2015. – № 1(30)**

10. Porter M. The Competitive Advantage of Nations [Текст]: / М.Е.Портер – The Free Press. New York, 1990.

11. Reinhart, C., and Rogoff, K. This Time Is Different: Eight Centuries of Financial Folly.- Princeton, Princeton University Press, 2009, 512 p.

### **References**

1. Fylyuk G. Ronkyrentsija I monopolija v epokhu globalizatsiji. [monographija]. / G.Fylyuk . – Zhytomyr, 2009, 404 p.

2. Bankivska sistema 2015: vyklyky ta perspektyvy.- Natsionalny bank Ukrainy,2015,48 s.

3. Osnovni pokaznyky dijalnosti bankiv Ukrainy. – Natsionalny bank Ukrainy, Ijuty 2015. [Електронний ресурс] // Natsionalny bank Ukrainy,: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=66374>

4. Platizhnyj balance Ukrainy. 2015 rik. Платіжний баланс України. 2015 рік. [Електронний ресурс]// Natsionalny bank Ukrainy [сайт]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=63668> .

5. Borio C. The financial turmoil of 2007-?: a preliminary assessment and some policy considerations [текст]: / С.Воріо. – BIS Working Papers, No 251 – Basel, Bank for International Settlements, 2008, 54 p.

6. Calvo G. Financial Crises and Liquidity Shocks; a Bank-run Perspective. – NBER Working paper 15425, 2009.

7. Galesi A. Lombardi M. External shocks and international inflation linkages. A global VAR analysis. European Central Bank [текст]: / A.Galesi, M.Lombardi. – Working paper series. No.1062. – Frankfurt, European Central Bank, 2009, 61 p.

8. IMF Global Financial Stability Report. Risk Taking, Liquidity and Shadow Banking – Washington, International Monetary Fund, 2014 – <http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfsr/2014/02/index.htm> \

9. Laeven L., Valencia E. Systemic banking Crisis: A New Database [текст]: / L.Laeven, E.Valencia. – IMF Working Papers WP/08/224 – Washington, International Monetary Fund, 2008, 61 p.

10. Porter M. The Competitive Advantage of Nations [Текст]: / М.Е.Портер – The Free Press. New York, 1990.

11. Reinhart, C., and Rogoff, K. This Time Is Different: Eight Centuries of Financial Folly.- Princeton, Princeton University Press, 2009, 512 p.

**В.Ю. Шевченко**, канд. екон. наук, доц.  
КНУ имени Тараса Шевченко

### **ФАКТОРЫ БАНКОВСКОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ**

*Исследуется природа экономической, финансовой и банковской нестабильности в Украине и ее влияние на конкурентоспособность предприятий. Обоснован методологический подход к анализу нестабильности на основе определения шоков экономической системы и их взаимовлияния. Выявлено содержание современных*

*внутренних шоков – резких изменений спроса и предложения, макроэкономических и структурных дисбалансов-, которые обусловили экономическую депрессию. Определено влияние внешних шоков – значительного сокращения внешней торговли, падение курса национальной валюты, финансовых и инвестиционных-, которые повлияли на внешние дисбалансы, девальвацию, ухудшение инвестиционного климата.*

*Раскрыты основные факторы нестабильности банковской системы, обусловленные внутренними и внешними шоками. Оценены параметры и глубина кризисных процессов, потребности в увеличении капитализации банков Украины для стабилизации всей системы. Определены причины уменьшения доли капитала иностранных банков в Украине, противоречия движения иностранного капитала.*

*Рассмотрены основные условия стабилизации банковской системы, усиления ее влияния на экономическое восстановление и конкурентоспособность предприятий.*

**Ключевые слова:** *экономическая и финансовая нестабильность, внутренние и внешние шоки, банковская нестабильность, банки с иностранным капиталом, движение иностранного капитала, конкурентоспособность предприятий.*

**V. Shevchenko**, PhD, Associate Professor  
Taras Shevchenko Kyiv National University

#### **FACTORS OF BANKING INSTABILITY AND ENTERPRISE COMPETITIVENESS.**

*A nature of economic, financial and banking instability in Ukraine and their influence on the enterprise competitiveness are studied. The methodological approach to instability analysis based upon defining of the shocks to economic system and its interrelations. The content of the actual domestic shocks is discovered – supply and demand shocks, macroeconomic and structural imbalances – , which caused economic depression. The influence of the external shocks are determined – substantial decrease of the foreign trade, a drop of the domestic currency exchange rate, financial and investments -, which influenced external imbalances, devaluation, investment climate worsening.*

*The major factors of the actual instability of the banking system are discovered, caused by the domestic and external shocks. Parameters and deepness of crisis processes in banking are assessed. The need for increase of the capitalization of banking system for its stabilization has been estimated. Reasons for decreasing of the share of foreign banks capital in Ukraine, contradictions of foreign capital movement are considered. Main conditions of the banking system stabilization, its better influence on economic recovery and enterprises competitiveness have been considered. The directions of modernization and reforming of the economy with respect of positive impact on enterprises competitiveness have been argued.*

**Key words:** *economic and financial instability; domestic and external shocks; banking instability; banks with foreign capital; foreign capital movement; enterprises competitiveness.*